

JEL: O13

Зайцев Віталій Єгорієвич

e-mail: elenadudnyk88@gmail.com

доктор технічних наук, професор

ПЗВО «Харківський технологічний університет «ШАГ», Україна

Дудник Олена Василівна

кандидат економічних наук, доцент

ПЗВО «Харківський технологічний університет «ШАГ», Україна

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ, ЯК СКЛАДОВА УСПІШНОГО РОЗВИТКУ АГРОБІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Анотація: В даній публікації розглянуто питання доцільності активізації проходження міжнародної сертифікації ISO для агровиробників. Визначено основні акценти управління якістю для успішного розвитку агробізнесу, найпоширеніші підходи та методи.

Ключові слова: управління якістю, агробізнес, розвиток, міжнародний ринок

Військова ситуація спричинила зниження довіри іноземних партнерів до можливостей виконання своїх договірних зобов'язань українськими товаровиробниками, що пов'язано зі значними ризиками та постійними змінами умов функціонування. Задля покращення взаємодії варто вживати заходи для підтвердження здатності аграрних підприємств працювати в умовах високих ризиків, умілого управління бізнес-процесами та високої якості продукції. Для міжнародного партнера, одним із таких інструментів є наявність відповідної сертифікації якості, яка виступає ніби гарантійний талон, підтверджує відповідність бізнесу та товарів міжнародним стандартам. Тож, питання налагодження дієвої системи управління якістю аграрних підприємств є актуальним, потребує подальшого вивчення і формування практичних рекомендацій з кращого налагодження процесів та проходження міжнародної сертифікації.

Управління якістю – це комплексний підхід до організації та контролю процесів виробництва або надання послуг з метою досягнення високої якості продукції чи послуг, що відповідають вимогам клієнтів та стандартам якості. Це систематичний підхід, який передбачає застосування різних принципів та методів з метою постійного вдосконалення, відповідності очікуванням споживачів та формування стійкої відповідальності кожного працівника, не залежно від посади та ролі в бізнесі.

Управління якістю також може включати ряд підходів та методів, таких як:

1. Цикл PDCA, який передбачає послідовність кроків планування процесу, його виконання, контролю результатів та внесення виправлень. Цей цикл

дозволяє забезпечити безперервний процес вдосконалювати та досягнення високої якості.

2. Методології Six Sigma та Lean – базуються на використанні статистичних інструментів та процесного підходу для виявлення та виправлення дефектів у процесах виробництва чи надання послуг.

3. Сертифікація за міжнародними стандартами якості, такими як ISO 9001:2015: Ці стандарти встановлюють вимоги до системи управління якістю організації, включаючи планування, контроль, вдосконалення та залучення співробітників. Організації, які відповідають цим стандартам, можуть отримати сертифікат, що свідчить про високий рівень якості їхніх продуктів або послуг.

Ще в довоєнний період, фіксувалась активність вітчизняних аграрних підприємств із впровадження інтегрованої системи управління якістю на базі ДСТУ ISO 9001 та міжнародної системи аналізу ризиків критичних точок технологічного процесу (НАССР). Суть усієї системи НАССР – організувати контроль на усіх етапах виробництва для того, щоб не виникало ситуації, коли продукція вже реалізовується, а ще не оформлені результати досліджень. Наявність на підприємстві діючої системи НАССР – це надійне свідчення того, що виробник забезпечує усі умови, що гарантують стабільний випуск якісної та безпечної аграрної продукції для реалізації на зовнішньому ринку [1, с. 295].

Найпоширенішим інструментом реалізації законодавчо-регуляторного поля, яке продовжує розвиватися, ущільнюватися та приростати в ЄС, виступають стандарти: міжнародні, європейські, національні, регіональні (міждержавні), органів стандартизації, приватні (корпорацій і формувань) й підприємств. Стандарти ЄС застосовуються товаровиробниками добровільно. Отримання стандартами загального визнання забезпечується шляхом публікації вихідних даних в ОЈЕU і після цього він вважається гармонізованим. Продукція, яка відповідає вимогам гармонізованих стандартів, вважається такою, що відповідає основоположним вимогам [4, с. 52].

Розробкою й публікацією міжнародних стандартів опікується Міжнародна організація зі стандартизації (ISO). З моменту свого заснування в 1947 році ISO опублікувала понад 19 000 міжнародних стандартів, що охоплюють майже всі аспекти технології та торгівлі. Входить до складу 164 країни-учасниці, що визначають дану сертифікацію та активно приймають участь в розробці та вдосконаленні стандартів (рис. 1).

Управління якістю в агробізнесі є критичним фактором для досягнення конкурентоспроможності на міжнародному ринку. Він вимагає забезпечення високої якості продуктів, що відповідають міжнародним стандартам якості, безпеки та стійкості до впливу навколишнього середовища. Управління якістю дозволяє виявляти та усувати можливі ризики, пов'язані з безпекою продуктів, такі як залишки пестицидів, мікробіологічні забруднення, генетично модифіковані організми тощо. А залучення співробітників на всіх рівнях організації до процесу вдосконалення якості стимулює командну роботу,

підвищує мотивацію співробітників, сприяє виявленню та вирішенню проблем, а також покращенню процесів виробництва. Активна участь співробітників в управлінському процесі та обговоренні проблемних моментів бізнесу може прискорити прийняття інноваційних рішень та також покращити конкурентоспроможність підприємства на міжнародному ринку.

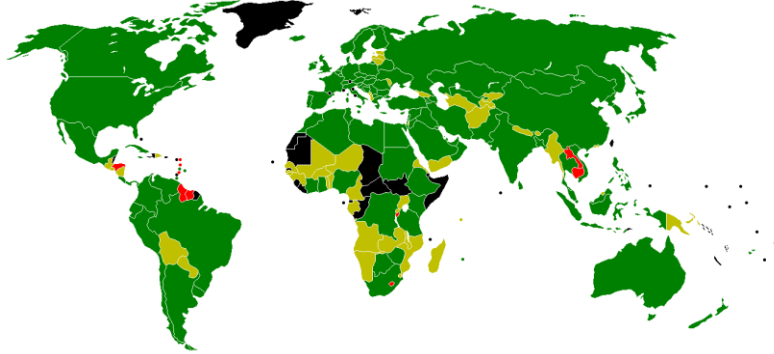

Рис. 1. Країни-учасниці ISO [Ошибка! Неизвестный аргумент ключа.]

Таким чином, управління якістю є важливою складовою успішного розвитку агробізнесу в Україні, особливо на міжнародному ринку. Воно допомагає покращувати якість продукції, забезпечувати відповідність міжнародним стандартам, знижувати витрати, забезпечувати стабільність виробництва, залучати співробітників до процесу вдосконалення та формувати довіру до бренду і відносини з зарубіжними партнерами на довгостроковій основі. Подальшим напрямком досліджень а даному аспекті є розгляд використання новітніх технологій в агробізнесі, таких як інтернет речей (IoT), штучний інтелект (AI) або блокчейн, для покращення якості продукції та оптимізації виробничих процесів.

Література

1. ISO[Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.iso.org>
2. ISO 9001 Процеси, процедури та робочі інструкції [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://the9000store.com/iso-9001-2015-requirements/iso-9001-2015-context-of-the-organization/processes-procedures-work-instructions/>.
3. Галунець Н. І. Удосконалення системи управління якістю та конкурентоспроможністю продукції аграрних підприємств на зовнішньому ринку / Н. І. Галунець, І. Б. Грицьків, Ю. А. Ілляшова. // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – №7. – С. 294–298.
4. Крисанов Д.Ф. Інтеграція агрохарчового сектора України в єдиний нормативний простір Європейського Союзу: монографія / Дмитро Федосович Крисанов; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». – Електрон. дані. – К., 2016. – 368 с. – Режим доступу : <http://ief.org.ua/docs/mg/275.pdf>